

DE DAG NADAT IK MET HET
VERKEERDE MEISJE WAS

JESSE BROWNER

Vertaald door Annelies Jorna

LEOPOLD / AMSTERDAM

Van thuiskomen hoor je blij te worden als je in het holst van de nacht dat hele eind van Upper East Side naar je huis in Greenwich Village hebt gelopen. Wes was helemaal niet blij toen hij de buitentrap naar de voordeur op ging.

Hij had gehoopt dat de lange wandeling door de donkere, stille stad hem meer inzicht in zijn situatie kon geven, maar zo werkte het niet. In andere omstandigheden was het vast een avontuur geweest, maar nu bleef alles één grote warboel, met gedachten zo flutterig en makkelijk af te danken als plastic tasjes. Als hij een personage in een boek was geweest – vorst Andrej in *Oorlog en vrede* bijvoorbeeld – had hij dit als kans kunnen zien voor een ongeremd, oprecht zelfonderzoek dat tot een briljant besef had geleid over de morele zwakheid van de mensheid in het algemeen en die van hemzelf in het bijzonder. Maar hij was vorst Andrej niet – hij was gewoon Wes, halvegare Wes, de gast die zojuist zijn leven voor goed verkloot had, en hij voelde zich nog net zo verward en ellendig als twee uur geleden toen hij bij Lucy was weggegaan.

Hij stond op de drempel en haalde diep adem, maar het hielp niet: de triestheid ging niet weg. Integendeel, hij voelde tranen opkomen, en hij leunde met zijn voorhoofd tegen de klamme laklaag van de deur.

Wes beseftte dat het vreselijk was voor iemand van zijn leeftijd om zo diep in de put te zitten als hij nu. Daar speelden uitputting, schaamte, hopeloosheid en verlies een rol in. Zo moest je je niet voelen als je jong was. Veel ervaring had hij er niet mee, maar instinctief wist hij dat het bij een veel ouder iemand paste om gebukt te gaan onder een somberheid die gevoed werd door spijt, weemoed en een half leven van weggegooide kansen. Dat hoorde bij een loser van middelbare leeftijd die inzag dat hij twintig jaar geleden een verkeerde keuze had gemaakt, een beslissing waarop

hij alles kon terugvoeren dat sindsdien fout was gelopen. Wes kon zich goed voorstellen dat zijn vader zich zo voelde. Weer kwam er een traan op, die aan een wimper bleef hangen en zijn zicht vertroebelde. Met de sleutel al in het slot bedacht Wes zich, draaide zich om en ging op de bovenste traprede zitten.

Besluiteloosheid en uitputting verlamden hem. Lichamelijk was hij niet moe, al had hij 's nachts amper geslapen. Hij kon nog best naar de rivier, op vijf minuten loopafstand. Het werkte vaak verhelderend om daar de zon te zien opkomen en de frisse wind over zich heen te voelen gaan. Maar nu leek dat niet waarschijnlijk. Wes betwijfelde of hij zich ooit nog zuiver kon voelen. Gewoonlijk vond hij dit de fijnste tijd van de dag; vaak liet hij Crispy uit in het donker vlak voor zonsopgang. Hij hield van de straten in de Village als er geen mens te bekennen was, als hij het gevoel had dat hij door een leeg theater liep dat van hem alleen was. En nu was dat verpest. De komst van het daglicht was dreigend en naargeestig, alsof de gebeurtenissen van gisteravond en vannacht dan voorgoed vaststonden, alsof er nog een kansje was dat ze ongedaan werden gemaakt als de nacht eeuwig doorging. Zolang hij in het donker rondhing leek het alsof alles zich tot een droomwereld beperkte; als hij naar binnen ging en de deur achter zich dichtdeed, kregen de gebeurtenissen de vrije loop en gingen ze een eigen leven leiden, waarna hij niets meer aan de uitkomst kon veranderen. Hoe het ook uitpakte, hij zat diep in de shit.

Op doordeweekse dagen reden forenzen zelfs op dit tijdstip al langzaam in de buurt rond op zoek naar een gratis parkeerplek, maar op zaterdagochtend waren de straten uitgestorven. Van de doorgangsweg kwam het gebrom van vrachtwagens, van de rivier kwam de wind die door de laatste hardnekkige blaadjes aan de bomen suisde met een geluid als van steentjes schurend over de bodem in de stroming. Late herfstwolken, van onderen belicht door de stad, tekenden zich af tegen de magentakleurige hemel en veranderden van geelwit naar roze. Een vent met een hoody, de schouder opgetrokken en zijn handen in de zakken, keek even naar hem op zonder zijn pas in te houden en verdween uit het zicht.

Wes vroeg zich af hoe hij overkwam op een voorbijganger die niets van hem wist. Werd hij voor een junk aangezien, een staker met liefdesverdriet, een gestoorde zwerver? Wes bracht nogal

wat tijd door met zich voor te stellen welke indruk hij op anderen maakte, of het nu vrienden of vreemden waren. Soms probeerde hij voor de spiegel met andermans ogen naar zichzelf te kijken, maar dat had geen zin. Hij was onzichtbaar voor zichzelf, en hij vroeg zich vluchtig af of een vampier zich zo doods voelde – verstoken van alle hoop, de eeuwigheid die zich voor hem uitstreckte als een levenloze ijszee. Alle meisjes die hij kende lazen *Twilight*; Wes raakte zo'n boek voor geen goud aan, maar hij durfde te wedden dat hij hun het een en ander kon leren over eenzaamheid en hopeloosheid.

Kreunend streek hij over zijn gezicht. Eén ding was zeker: geen enkele vreemde die snel onder aan de trap langsliep zag hem zoals hij echt was – een jongen van zeventien die voor het eerst met een meisje naar bed was geweest. Hij stond op, keerde zich weer om naar de zwarte, glanzende deur, grabbelde in zijn jas naar de sleutels en ging naar binnen.

Natuurlijk was niemand voor hem opgebleven. De gang was donker, afgezien van de zwakke blauwe gloed van het licht boven het aanrecht en een schemervlek in het glas-in-lood van een bovenraampje. Geen andere geluidjes dan het gekraak van de houten vloer – het was nog te vroeg voor de boiler in de kelder om aan te slaan – en van de ijskast die in zichzelf neuriede.

Wes was thuis. Nu was de nacht echt voorbij; hij kon zich niet meer afwenden van die waarheden, of de gevolgen ervan vermijden, want hij had het niet meer in eigen hand. Wat hij gedaan had, de fouten die hij had gemaakt, hoorden nu voor altijd bij het versteende verleden, het verleden van schoolboeken, Wikipedia-bijdragen en Twitterberichten. Hij kon niet meer doen alsof het niet gebeurd was. Maandagochtend zou de hele school het weten, en nooit, nooit ofte nimmer – hoe lang hij ook leefde, wat hij ook deed en waar hij ook naartoe vluchtte, tot de dag van zijn dood – kon hij weer zijn wie hij vrijdagochtend nog was geweest, iemand met een keuze tussen de ene of de andere toekomst, stralend van terechte hoop. Bijna iedereen die Wes kende of die hij zich in zijn positie kon voorstellen, zou nu lopen juichen. Jezus, hoeveel films had hij al niet gezien over radeloze nerds met een hart van goud die dolgraag eindelijk eens hun pik wilden dopen? En als het er dan van kwam – en vanzelfsprekend kwam het ervan – werd alles anders voor hen. Béter, natuurlijk.

Iedereen die Wes kende nam een voorbeeld aan zulke films – geil en pukkelig vóór de daad, mannelijk en stoer zwijgend erna. En jammer genoeg had Wes dat overgangsritueel ook voor zoete koek geslikt – het stoere zelfvertrouwen, op kracht van mooie herinneringen uit de bron van de jeugd zelf. Ik bedoel maar, zei hij in zichzelf, ik heb toch zeker een nacht in bed doorgebracht met een mooi, gewillig meisje dat voor mij koos, van wie de geur nog aan me kleeft? Ben ik soms niet ingewijd, kan ik soms nog ooit van mijn leven weer maagd zijn? Wat maakte het eigenlijk uit dat ze toevallig het verkeerde meisje was?

Het hielp niets, en dat wist hij. Hoe harder hij zich verzette tegen het idee dat hij elk vooruitzicht dat hij ooit had gehad op geluk en moreel besef had verspeeld, hoe strakker de wurgknoop aantrok. Het leek wel het knellende speeltje dat de Chinese vingerval heette, maar daaruit kon je tenminste nog loskomen als je je verzet opgaf. Hij trok zijn sneakers uit en zette ze netjes naast elkaar op de grond bij de kapstok. Hij stond al op zijn sokken op de onderste traprede toen hij in de keuken iets hoorde, het geritsel van papier.

Daar trof hij zijn vader aan, op blote voeten en in joggingbroek en T-shirt, leunend op het aanrecht. De blauwige gloed van het licht boven de keukenkast gleed over de kruin waar zijn haar dun werd en viel op de bouwtekeningen die tussen zijn handen lagen uitgespreid. Wes kende die tekeningen, het ontwerp voor een grondige verbouwing van de keuken die voor onbepaalde tijd was uitgesteld door de ziekte van zijn moeder. Zoals zijn vader daar in het aquarium-achtige schijnsel voorovergebogen stond leek hij op een inbreker die op heterdaad was betrapt, vooral toen hij, geschrokken door Wes' onverwachte verschijning, het papier haastig opvouwde en opzijschoof.

‘Hé joh, wat ben jij vroeg op.’

‘Jij ook.’

‘Kon niet slapen. Slecht geweten, denk ik.’ Om voor de hand liggende redenen viel de grap in het water.

‘Ik ook niet.’

‘Kom je of ga je?’

‘Ik ben er net.’

‘Moest je niet op tijd thuis zijn?’

‘Nee.’

Zijn vader knikte en sloeg met een ruk van zijn hoofd een grote slok water achterover om de pijnlijke stilte te verbloemen. Het was gek: voor zover Wes wist was zijn vader kerngezond, maar als hij dronk trilden zijn handen zo erg dat hij een alcoholist leek, of minstens veel ouder dan hij was. Wes had het idee dat hij, als hij zich in een verre, vage wereld misschien niets meer van zijn vader kon herinneren, in elk geval altijd nog zou weten hoe zijn vaders hand trilde wanneer hij water dronk. Dat, of het feit dat de tranen hem in de ogen sprongen wanneer hij *Brown-eyed Girl* op de radio hoorde.

‘Hoe was het?’

‘Hoe was wat?’

‘Dat feest, of waar je ook geweest bent.’

‘O, gewoon.’

Uit de tuinkamer van het souterrain, waar Wes’ vader woonde, kwam een geluid als van een porseleinen theekopje dat op een schoteltje werd gezet, en ze draaiden zich allebei om naar de half openstaande deur, waar Wes een glimp dacht te zien van een schaduw die langs de muur bij de trap gleed. Heel even keken hij en zijn vader elkaar strak aan, maar ze wisten van elkaar dat het geen nut had. Niemand ging vanavond bekentenissen doen.

‘Crispy zeker.’

‘Ik laat haar wel uit als ik wakker ben. Truste.’

‘Truste Wes.’

Op de overloop van de eerste verdieping bleef Wes even staan luisteren naar een teken van mogelijke slapeloosheid. Zijn moeder sliep onrustig, werd snel wakker van de geluidjes van haar eigen ongemakken, en ook op dit uur was ze in staat eisen te stellen als ze gestoord werd. Wes stond altijd vroeg op, maar door de week hoorde hij haar vaak al voor hij uit bed was met haar glazen belletje om Narita rinkelen. Narita vond het niet erg – daar werd ze voor betaald – en in theorie vond Wes het ook niet erg. Zo’n ramp was het niet om eens in de week voor zijn moeder te zorgen en haar eten klaar te moeten maken en zo, maar toch. Tegen beter weten in dacht hij wel eens dat zijn moeder ’s zaterdags expres vroeg wakker werd, als Narita bij haar familie in Ozone Park was en het glazen belletje niet om haar maar om Wes riep.

In de langzaam lichter wordende gang kon hij zich goed voor-

stellen hoe ze achter de slaapkamerdeur naar het plafond lag te staren en golven van aftastend bewustzijn naar alle hoeken van het huis uitzond. Maar dat deed ze nu niet; de deur stond op een kier en van diep daar in de kamer kwam haar regelmatige, zware ademhaling. Toch zou ze hem binnen de kortste keren nodig hebben. Wes liep langs Narita's kamer en ging de trap op naar die van hem.

De overloop van de bovenverdieping met het klokvormige dakraampje was de lichtste plek in huis, maar de ruit was in geen jaren meer gewassen en ook op hete zomerdagen piepte de zon maar magertjes binnen. Nu paste de grauwe lichtvlek die de zonsopgang aankondigde naadloos bij Wes' stemming, alsof hij niet na een lange, enerverende nacht in New York naar bed ging maar 's ochtends wakker werd in Siberië voor een dag van uitzichtloze sleur in de kolenmijnen. Hij wankelde zijn kamer binnen en liet zich op bed vallen, vastbesloten om te gaan slapen, maar zijn kleren plakten aan zijn lijf en hij voelde zich vies. Hij stond weer op, kleepte zich uit tot op zijn ondergoed en ging boven op zijn dekbed liggen. Maar ook zijn boxershort, twaalf uur eerder aangetrokken toen hij warm en kraakhelder uit de droger kwam, voelde akelig goor, zodat hij die uitdeed en zich naakt onder het dekbed wurmde. En nu was het weer zijn lijf dat kwade dampen afgaf, alsof zijn vel een omhulsel van ranzige olie was, bedekt met een laag van gruis, sigarettenrook, verschaalde wodka en organische rotting.

Zuchtend constateerde Wes dat hij nooit in slaap kon vallen als hij zich zo smerig voelde; hij liet zich van het bed rollen en stak geruisloos de gang over naar de badkamer. Hij stapte over de rand van de ouderwetse badkuip op leeuwenpoten, greep een tube lavendeldouchegel van Nora, ging onder de douchekop staan en zette de kraan open. Hij schrobde zich van top tot teen schoon, waste zijn haar met shampoo en conditioner en dwong zichzelf intussen nergens aan te denken, onder het mom dat zijn zorgen niets anders waren dan het zweet van een drukke dag dat hij van zich af kon wassen en door het afvoerputje weg kon spoelen.

Dat hielp ook al niet, want als je jezelf en je diepste overtuigingen verraadt word je voorgoed een ander mens, en geen zeep ter wereld kan die smet wegpoetsen, waardoor zelfs het wassen van je haar een daad van complete hypocrisie wordt. Hypocrisie kon hij ook bijschrijven op zijn lijst met tekortkomingen.

Hij ging terug naar zijn kamer, liet de handdoek op de grond vallen, kroop weer in bed, trok het dekbed over zich heen, draaide zich naar de muur en viel in slaap.

Hij droomde dat hij aan een lange, glanzende tafel in de Rozenleeszaal van de openbare bibliotheek zat. Voor hem lag een dik, geel notitieblok waarvan veel bladzijden omgeslagen waren om de bovenrand. Hij keek op een blad dat vol stond met onberispelijk gekalligrafeerde wiskundige berekeningen en grafieken, waarvan hij zich niet kon herinneren dat hij die had gemaakt, zo prachtig dat hij ook niet kon geloven dat het zijn werk was. Hij was lid van een team deskundigen met de taak het aantal lampen in de kroonluchters aan het plafond te tellen. Toen hij om zich heen keek beseftte hij dat de Facebookpagina van iemand anders tot leven was gekomen; hij had de opdracht de eigenaar van die pagina te achterhalen door middel van een driehoeksmeting van de honderden mensen die bij hem aan tafel en overal om hem heen aan tafels zaten.

Door uit te dokteren wie met elkaar en bovendien met de onbekende bevriend waren, kon hij de eigenaar vinden en tegelijkertijd het aantal lampen bepalen. Hij ging uit van de veronderstelling dat dit de Facebookpagina van Barack Obama was, maar toen hij uit een van de enorme boogramen keek zag hij een lijnvliegtuig snel dalen en wist hij ineens dat het de Facebookpagina van niemand anders dan vorst Andrej uit *Oorlog en vrede* moest zijn, en dat hij daarom nooit het aantal lampen kon berekenen.

Hij schrok wakker, merkte dat hij op zijn rug lag en zag aan het licht dat vanuit de tuin naar binnen stroomde dat hij maar een paar uur had geslapen. De nacht was voorbij, het was allemaal echt gebeurd en een nieuwe dag was zomaar aangebroken. Weer begon hij te huilen, heel stil en zonder tranen. Het voelde alsof zijn ogen kokhalsden.

Terwijl hij sliep was de boiler aangeslagen; de oude radiator siste en rammelde en in zijn kamer was het bedompt en te heet. Hij kwam abrupt overeind en zette het raam bij het voeteneind van zijn bed open. Leunend met beide handen op de vensterbank hing hij met zijn hele bovenlijf naar buiten.

Het was een prikkelende, late herfstdag, met de geur van houtvuur en bomen in de lucht. De hemel beloofde nog net als voor

zonsopgang een magentakleur, en de zon stond koeltjes op de kale takken. Hij zag de achtertuinen van bijna elk huis aan de straat en de rommelige daken, schoorstenen en watertanks van half Greenwich Village.

Sommige tuinen waren verwaarloosd, verwilderd en verpest door bouwvallige oude schuurtjes, gebarsten bestrating van steen of lei, een wirwar van skeletachtige doornstruiken en woekerende klimop, verzakte kalksteensteunbalken en afbrokkelend cement. Dat waren de tuinen van oudgedienden die hier al woonden voordat de wijk populair werd, zoals Wes en zijn ouders. De andere tuinen waren opnieuw aangelegd, voorzien van achtermuren van dik glas, zware draaideuren van roestvrij staal met stucversiering en terrasjes vol duur tuinmeubilair, omzoomd met ceders, Japanse rotstuintjes en gesnoeide hortensiahagen. Daar woonden nieuwkomers als bankiers, managers en mediabonzen.

Wes keek naar hun eigen tuin. Onder de oude plataan achterin groeide niets; het was een kaalslag van zand en modder, een erf waar de hond piste als niemand zin had om haar uit te laten. Er stond een oud, kromgetrokken schoolbureau van hout waar zijn vader op zonnige dagen aan werkte, met een wit verlengsnoer naar het raam van het souterrain. Door de jaren heen was de tuin het decor geweest van utopische bouwprojecten: een boomhut, kippenhok, konijnenren en een houtgestookte broodoven. Die waren in diverse fases van de bouw blijven steken, nooit voltooid en uiteindelijk afgebroken. Nu was er niets anders meer dan wat ongelukkige schaduwperkjes met bonte hosta's en varens, een eethoek van groen, met rubber bekleed ijzer en een oude ketelgrill die nog amper op drie pootjes kon staan. En daar was ook Nora, die op het bankje om de stam van de plataan zat, met haar knieën opgetrokken tot haar kin, een tienerblad in haar ene hand en haar rechterduim in haar mond. Ze wiegde onder het lezen heen en weer – verdiept, niet als een waanzinnige.

Wes riep: 'Hoi Cookie!'

Nora keek op en lachte. 'Hé daar, mafketel.'

'Wat ben je aan het doen?'

'Ouderwetse hippietaal uit mijn hoofd leren.'

'Mam wakker?'

'Uh-uh.'

‘Heeft ze ontbeten?’

‘Uh-uh.’

‘Hond uitgelaten?’

‘Je kunt de boom in, Tarzan.’

Hij lachte weer en blies haar een luchtzoen toe. Wes kon er niets aan doen: altijd als hij zijn zusje zag stroomde hij over van liefde voor haar. Ze was het liefste, makkelijkste, betrouwbaarste, aardigste en intelligentste kind op de hele planeet, en hij wilde niets liever dan haar overal tegen beschermen, haar altijd ‘mafketel’ horen zeggen, zorgen dat ze niet te snel opgroeide en niet in aanraking kwam met foute types tegen wie kleine zusjes beschermd moesten worden; misschien moest ze ook wel tegen hemzelf beschermd worden.

Hij ging bij het raam weg en liep terug naar het bed. Hij gleed onder de dekens, lag op zijn rug, sloeg zijn handen om zijn gezicht en keek naar het bladderende pleisterwerk van het plafond. Een liedje van The Beatles kwam in hem op. *‘I’m fixing a hole where the rain gets in and stops my mind from wandering.’* Toen hij klein was had Wes die zin nooit begrepen. Hoe kon een gat verhinderen dat je gedachten afdwaalden naar waar ze gaan wilden? Zijn gedachten hadden juist een gat nodig om naar buiten te kunnen.

Nu hij ouder was en zelf een barst in zijn plafond had, dacht hij het beter te begrijpen. Er lekte dan wel geen regen door, maar de barst trok zijn aandacht op een hinderlijke manier die dagdromerij in de weg zat. Als er ook nog regen doorheen kwam, was de afleiding zo groot dat je het kon schudden. Het brein had een besloten, veilige ruimte zonder afleiding nodig om vrij te kunnen dwalen, zeker als de gedachten tot een conclusie moesten leiden. Wes had het dan ook altijd stom gevonden van Paul McCartney dat hij kleur in zijn kamer wilde om zijn dwalende gedachten aan te moedigen, want gewoon witte wanden waren toch veel stimulerender? Misschien had die generatie meer met kleur gehad. Maar over één ding was Wes het in elk geval helemaal eens met The Beatles: het was een uitgemaakte zaak dat zijn kamer precies de plek was waar hij hoorde. Wes had het gevoel dat hij hier eeuwig kon blijven zonder zich te vervelen, al was hij nog zo trouweloos en oppervlakkig.

Wes piekerde over zijn droom; hij had nog nooit zo gedroomd en snapte er niets van. Ja, vorst Andrej hield hem de laatste tijd

bezig, maar het was een heidens karwei om erachter te komen hoe Andrej en de rest verband hielden met zijn eigen situatie. Hij probeerde de aanwijzingen een voor een te duiden. Barack Obama – oké, daar was iedereen tegenwoordig vol van. Facebook – idem. Hij kwam vaak in de Rozenleeszaal, misschien wel zijn favoriete plek op aarde, dus ook dat was verklaarbaar. Maar kroonluchters, kalligrafie? En wat betekende dat vliegtuig? Waarom veranderde een volslagen raadselachtige droom opeens in een nachtmerrie?

Wes had pas nog een echte nachtmerrie gehad. Er was een kernoorlog uitgebroken en New York lag in puin. Ineens bevond hij zich in een naargeestige, betonnen slaapzaal en hij beseftte dat hij dood was en in de hel terecht was gekomen. De nieuwkomers kregen te horen dat ze gerust de stad in mochten, maar absoluut om zes uur in de slaapzaal terug moesten zijn. De straf voor ongehoorzaamheid werd aan hun fantasie overgelaten. Wes herinnerde zich na dat punt niet veel van de droom, alleen dat zijn nieuwe verblijf zich in een industriestadje onder een eeuwige bruine wolkenlucht bevond, en dat hij op zeker moment in een bus zat en op zijn horloge keek. Het was tien voor zes en hij wist op slag dat hij in de verkeerde bus zat, geen idee had waar hij was en geen schijn van kans had om op tijd in de slaapzaal terug te zijn.

Hij was wakker geschrokken, met een bonzend hart. De boodschap, had hij achteraf uitgedokterd, was dat er een heel dunne grens loopt tussen het echte leven en de hel, zo dun als de kwestie van een niet gehaalde deadline. Je merkt pas dat je die grens overbent als het te laat is. Eén verkeerde stap en je dwaalt tot het einde der tijden doelloos door een verlaten landschap, zonder vrienden, ontredderd. Dít boodschap kon hij begrijpen.

En toen herinnerde hij zich dat de Rozenleeszaal in zijn droom van die ochtend in niets op die in het echte leven had geleken; er kwam in alle richtingen geen einde aan de verre koepelplafonds met hun veelvoud aan kroonluchters boven de glanzende tafels. Het leek veel op het verhaal van *De bibliotheek van Babel*. Dat was een interessante wending.

Borges beschreef de bibliotheek als oneindig, wat betekende dat daar niet alleen elk boek te vinden was dat ooit was geschreven, maar ook elk boek dat geschreven kon worden, zowel in het verleden als in de toekomst. Wes vond dat interessant omdat het inhiel

dat oneindigheid een concept was waar het verschil tussen tijd en ruimte betekenisloos werd. Er is geen verschil tussen iets wat oneindig groot is en iets wat oneindig oud is, geen verschil tussen iets wat eeuwig had bestaan en iets wat eeuwig zou bestaan. Wes had in dagdromen vaak door de bibliotheek van Borges gedwaald; die bestond uit een oneindig aantal zeshoekige galerijen, horizontaal verbonden door gangen en verticaal door open luchtkokers. In elke gang leidde een wenteltrap omhoog en omlaag naar het aangrenzende niveau, en er waren wasgelegenheden voor de ‘bibliothecarissen’ die eigenlijk de bewoners van de bibliotheek waren, want nergens werden abonnees genoemd om boeken te lenen of te bestuderen die na inlevering weer opgeruimd moesten worden door de ‘bibliothecarissen’.

Borges noemde nergens dat de bibliothecarissen aten, sliepen of andere lichamelijke behoeften hadden. Vermoedelijk konden ze hun kleren in de badkamers wassen en aan de relingen van de luchtkokers te drogen hangen, maar daarbinnen zou veel tocht staan – misschien zelfs wind en storm – zodat de bibliothecarissen knijpers nodig hadden om hun was mee vast te zetten, en waar haalden ze die knijpers vandaan? Sommige bibliothecarissen hadden blijkbaar een vaste plek, maar anderen zwierven rond en zochten hun leven lang naar één bepaald boek. Hoe kwamen ze aan nieuwe schoenen als hun oude versleten waren? Waren er mannelijke en vrouwelijke bibliothecarissen, en zo ja, deden die het met elkaar? Werden ze echt verliefd of bleef het bij vluggertjes? En stel dat er bibliothecarissen zwanger raakten? Waren de mannen standvastig en trouw, of zwak en principeloos en bedrogen ze hun partner? Borges rept niet van babybibliothecarissen of bibliothecaris-verloskundigen of bibliothecarisscholen.

Wes beseftte dat het onzinnig giswerk van hem was, maar het ergerde hem dat Borges er alleen aan had gedacht om de bibliothecarissen op elke gang van wc’s te voorzien en niet van andere faciliteiten waarmee ze zich konden redden in hun oneindige tijd-ruimtecontinuüm.

Hij had het verhaal drie jaar geleden voor het eerst gelezen en er sindsdien lang en breed over nagedacht. Hij had het vaak herlezen en het ging hem nooit vervelen. De eindeloze bibliotheek leek hem een metafoor voor de fantasie, voor de eindeloze creatieve en

intuïtieve kracht van het brein. Dat verhaal had hem waarschijnlijk op het idee gebracht dat zijn brein een onbegrensde – of bijna onbegrensde – bron van ideeën en begrip was. Het brein was een zelfstandig ecosysteem dat een eigen innerlijk klimaat creëerde, net als in de bibliotheek, en aangezien het brein de exclusieve schep- per was van alle problemen en oplossingen, was het goed mogelijk dat het in feite het universum zelf had gecreëerd. En juist daarom maakte het geen enkel verschil of het zich in de ‘echte’ wereld bevond, helemaal op zichzelf in een verzegelde ruimte, of in een enorme bibliotheek met oneindige vertrekken en gangen: het kwam allemaal op hetzelfde neer. Wes had altijd gemeend dat hij heel gelukkig zou kunnen zijn als monnik. Hij voelde zich bijna nooit eenzaam.

Maar wat had hij daar nú aan? Dit was een echt probleem, een tragedie misschien wel, geen nepmystiek sciencefictionraadsel. Wes had het meisje van wie hij hield bedrogen door naar bed te gaan met iemand om wie hij niets gaf en die hij niet eens zo aardig vond. Dit probleem was niet uit zijn brein voortgesproten, het was niet iets waar hij tegenaan was gelopen in zijn dwaaltochten door het labirint van zijn verbeeldingskracht; het was geen metafysische oefening. Het was echt – lévensecht, in tegenstelling tot het gat in het plafond dat gefikst moest worden. Wat hield dat in? Dat hield in dat er andere mensen en hun gevoelens bij betrokken waren. Dat er daden waren begaan die niet ongedaan konden worden gemaakt, met gevolgen die je niet kon veranderen door de wereld net zolang als een Magic Eight Ball door elkaar te schudden tot je eindelijk het antwoord kreeg dat je hebben wilde. Het zou mooi zijn als het leven een Bibliotheek van Babel was, maar dat was nu eenmaal niet zo – je kon niet zomaar een gang ingaan op zoek naar een lastig vindbare intellectuele beloning. Je moest een plek vinden om je was te doen, om de gaten in je schoenen te repareren. Zijn vader was tientallen jaren op zoek geweest en Wes had zichzelf bezworen nooit zo te worden.

En nu stond hem dat de rest van zijn leven te wachten. Nooit, nooit meer – niet als hij ging studeren, niet als hij had uitgedokterd wat hij voor de kost wilde doen, niet als hij de romans schreef die hij te schrijven had, niet als hij trouwde en zelf kinderen kreeg – nooit kon hij zichzelf nog voorhouden dat hij het in ieder geval beter had gedaan dan zijn vader.

Wes schudde zijn hoofd in een poging al die bijkomstigheden en zijsporen te verjagen die hem het zicht op het acute probleem benamen. Hij hoefde niet na te denken over dromen en bibliotheken, en hij hoefde nu al helemaal niet over zijn vader na te denken. Hij moest uitdokteren hoe hij zich in deze vreselijke situatie had gemanoeuvreerd en wat hij daartegen kon doen, als hij er al iets tegen kon doen. Hij besloot dat hij het probleem systematisch moest onderzoeken, stapje voor stapje, hij moest nagaan hoe het precies in elkaar stak, waar hij in de fout was gegaan, welke duistere karaktertrek hem tot zo'n stomme misstap had gedreven. Hij kon het niet meer terugdraaien en hij betwijfelde of hij het zichzelf ooit kon vergeven, maar hij had een vaag vermoeden dat zondaars zich konden verbeteren, op een wat sneue manier, door hun best te doen om nog iets positiefs te redden uit de ruïne van hun wandaden. Hij moest van voren af aan beginnen.

Het was overdreven om te beweren dat de vrijdag vol hoop was aangebroken, maar niets had erop gewezen dat die dag anders werd dan anders. Wes had om tien voor acht een mentorgesprek met mevrouw Fielding gehad, zodat hij al zijn ochtendtaken twintig minuten moest vervroegen, maar dat was geen punt voor hem. In tegenstelling tot bijna iedereen die hij kende, was hij een vroege vogel die in het donker opgewekt uit bed sprong, klaarwakker en helder van geest nog voor zijn voeten de grond raakten. 's Ochtends kon hij het beste nadenken en als hij 's avonds laat merkte dat hij zich stukbeet op een taaie kluif huiswerk was hij wel zo wijs om het tot de volgende ochtend te laten liggen, want dan nam hij de stof makkelijker op. Soms, als hij verdiept was in een goed boek, sloeg hij het om middernacht dicht, sloot zijn ogen en pakte het om vier uur weer op alsof het pas vijf minuten later was.

Met die gebruikelijke weemoedige bitterheid van hem had zijn vader ooit gezegd dat je later nooit meer zo hartstochtelijk in een boek opging als je als tiener had gedaan, en Wes wilde het graag geloven. Niet alleen zijn hersens werkten 's ochtends op volle toeren, hij voelde zich dan ook op z'n best – fit, sterk, doelgericht, als de trillende pijl van een krachtig kompas. Hij vond het geweldig om als enige op de wereld wakker te zijn, de hond uit te laten in stille straten waar nog geen invasie van vervelende drommen mensen op gang was gekomen, waar hij kon doen alsof toeristen, bankiers

en makelaars verwaarloosbare abstracties waren. Als kleine jongen had hij de nog ongebruikte kansen bijna lijfelijk gevoeld, zo lekker en onweerstaanbaar dat Wes zich wel met een sprong van de hoge duikplank in de dag had willen storten. Ook nu geloofde hij nog in nieuwe mogelijkheden, nog sprong hij met twee voeten tegelijk de dag in, maar iets minder geestdriftig, meer met het gevoel dat je hebt wanneer je in een verschoond bed kruipt, met knisperende gestreken lakens. Brandschoon en ongerept.

Zo was die vrijdagochtend ook begonnen. Wes moest de hond uitlaten, douchen, Nora wakker maken, ontbijt voor haar maken en erop letten dat ze zich waste en netjes aankleedde. Narita wilde dat ook wel doen, maar Wes vertrouwde alleen zichzelf de zorg voor Nora's welzijn toe. Dan, als er nog tijd was, at hij zelf, las de krant en ging om kwart over zeven van huis. Dat waren allemaal zaken waarop hij zich verheugde, die hem in elk geval niet het gevoel gaven dat hij onder druk stond of te zwaarbelast was. En in de loop van de week werd dat gevoel sterker naarmate het kruiswoordraadsel in *The Times* lastiger werd, tot hij hem op vrijdagochtend met moeite afkreeg. Vanwege zijn vroege afspraak moest hij de puzzel tot 's avonds uitstellen. 's Ochtends had hij ook bijna altijd op Wikipedia een feit op te zoeken dat hem 's nachts te binnen was geschoten en hem uit zijn slaap had gehouden. Door een van die zoekopdrachten was hij bij *Het handboek* terechtgekomen.

Hij had het die vrijdagochtend net als anders druk met zijn taken. De vorige dag hadden zijn beste vriend James en hij gebekvecht over het percentage water in het menselijk lichaam. Volgens James was het negentig procent, Wes wierp tegen dat het veel minder was. Hij dacht er die ochtend weer aan en had nog geen vijftien seconden op Google nodig om zijn gelijk bevestigd te zien: het was ongeveer zestig procent. Een grote triomf was het niet, maar het zette de toon voor die dag. Op zijn wandeling door de stad naar de ondergrondse van Union Square beloonde hij zichzelf door naar Belle & Sebastians *If You're Feeling Sinister* op zijn iPhone te luisteren. Het album was al ouder maar zijn nieuwste favoriet, en hij had zich met luisteren op rantsoen gezet zodat het plezier er niet te snel vanaf ging.

Tegen de tijd dat hij op school kwam, zat hij allang niet meer in over de vraag waarom mevrouw Fielding hem zo vroeg had laten

komen. Wes mocht mevrouw Fielding, maar hij mocht eigenlijk al zijn docenten wel sinds hij gemerkt had dat vervelende verplichte vakken op school, zoals natuurwetenschap, makkelijker door te komen waren wanneer je medelijden had en meeleeftde met leraren aan wie je anders de pest zou hebben. Wes had lang geleden ontdekt dat mensen die gemeen of ongeduldig deden bijna altijd ongelukkig waren, misschien gingen hun ongelukkigheid en gemeenheid zelfs wel hand in hand. Hij had zich aangeleerd om begaan te zijn met leraren die hem niet zagen zitten omdat hij niet goed was in hun vak. Dat gold voor alle bètavakken en ook steeds meer voor voetbal. Maar het gold in de verste verte niet voor Engels, een vak waarvan de hele school wist dat hij er een van de besten in was, al voelde Wes zelf dat niet zo. Hij was een boekengek, zeker, en hij wist van zichzelf dat hij lekker soepel schreef, soms op het nonchalante af. Het werkstuk voor mevrouw Fielding was ook in die stijl; hij had het helemaal in bed geschreven, aan één stuk door. Maar hij wist ook dat het gemak waarmee hij schreef iets verborg voor iedereen, behalve voor de scherpzinnigste docenten – namelijk dat hij een luie, ongedisciplineerde denker was die er te vaak op vertrouwde dat de schone schijn van zijn taalgebruik maskeerde dat hij lak had aan wetenschappelijke feiten. Mevrouw Fielding liet de laatste tijd merken dat ze hem doorhad. Ze had hem vast niet laten komen om hem met lof te overladen voor zijn laatste product.

Die vrijdagochtend wachtte ze hem op aan haar bureau in lokaal 405. Ze had een vriendelijk gezicht omlijst door lichtblonde krullen, waarvan valse meiden in de klas volhielden dat die het product waren van een peperdure modekapper. Wes had daar geen verstand van en het kon hem niet schelen ook. Volgens hem waren opmerkingen over het uiterlijk van een docent alleen bedoeld om een persoon te ontmenselijken die heel moeilijk werk deed voor heel weinig geld, en die dat meestal – in elk geval op Dalton – heel goed deed.

Wes waardéerde zijn docenten, ook als ze het niet doorhadden, maar hij was zich tegelijk bewust van het verschil tussen sympathie en slijmen. Leerlingen die een wit voetje wilden halen vielen niet in de smaak bij klasgenoten en docenten en werden dan ook zelden beloond voor hun uitsloverij. Maar deze toestand met mevrouw Fielding was onbekend terrein voor hem. Hij was het niet gewend

dat hij op school last veroorzaakte of problemen had, en hij wist zich er geen raad mee.

Mevrouw Fielding had hem hartelijk genoeg toegelachen; er zat een veeg roze lippenstift op haar voortanden en Wes keek meteen weg, om vervolgens te zien dat er ook een lipvormige roze vlek zat aan de rand van haar koffiekopje, dat hemelsblauw was met witte hellenistische symbolen. Op het bureaublad naast het kopje lag het werkstuk dat hij twee dagen geleden had ingeleverd, onheilspellend vrij van rode strepen. Toen hij weer opkeek, lachte mevrouw Fielding niet meer, al ging het te ver om te beweren dat ze fronste.

‘Goedemorgen, Wes,’ zei ze, en ze gebaarde naar de stoel tegenover haar. ‘Fijn dat je zo vroeg kon komen.’

Wes ging zitten en wist niet goed waar hij kijken moest.

Kennelijk wachtte mevrouw Fielding tot hij iets ging zeggen – hij had altijd wel iets te zeggen – maar toen hij bleef zwijgen reikte ze naar zijn werkstuk en legde het behoedzaam in de ruimte tussen hen in.

‘Je zult wel begrijpen waarom ik je heb gevraagd te komen praten.’

‘Is er iets mis met mijn werk?’

Mevrouw Fielding snoof, heel keurig, vond dat misschien toch een ongepaste reactie en zuchtte.

‘Nee, op zichzelf niet,’ stak ze langzaam van wal. ‘Het is goed geschreven, netjes geredigeerd, heeft de juiste lengte en opmaak, is hier en daar origineel en prikkelend. Maar je weet heel goed dat het niet aan de opdracht voldoet.’

Weer zat Wes met zijn mond vol tanden.

‘Zou je de opdracht willen voorlezen, Wes?’

Hij trok het papier naar zich toe en boog zich eroverheen, alsof hij door serieus en aandachtig te doen wat hem gevraagd werd kon bewijzen dat hij oprechte bedoelingen had en daarmee zijn wandaad goedmaakte. Hij kuchte even en begon zacht en ernstig de opdracht boven aan de eerste bladzijde voor te lezen.

‘De auteurs van *Candida*, *Trots en vooroordeelen* *De neus* benadrukken hun maatschappelijke en psychologische thema’s door zowel taalgebruik en stijlfiguren als door plot en karakterbeschrijvingen. Bespreek deze elementen in een literair werk van eigen keuze met gebruik van de kritische argumenten die je voorhanden hebt.’

Daarna viel een lange stilte, die alleen mevrouw Fielding kennelijk niet ongemakkelijk vond.

‘Snap je het nu?’

Wes snapte het – hij had het natuurlijk al gesnapt voordat hij aan het werk was gegaan, maar dacht toen nog dat hij ermee weg kon komen – en vond toch dat hij voor de vorm een schijn van verdediging moest ophouden.

‘Er staat “van eigen keuze”,’ mompelde hij zwakjes.

‘Een literáir werk van eigen keuze, Wes. Wij behandelen hier literatúúr.’

Wes deed expres alsof hij haar verkeerd begreep. ‘Het is geen Europees werk, nee, maar...’

‘Het kan me niet schelen of het wel of niet Europees is. Als dat me wel kon schelen had ik gezegd “een Europees literair werk van eigen keuze”. Maar ik zei wel degelijk “literair” en jij koos voor de bespreking van een niet-literair werk. Dus heb je niet aan de opdracht voldaan.’

‘Ik zou het wel een literair werk willen noemen.’

Mevrouw Fielding liet met een klap al haar vingertoppen op de rand van het bureau neerkomen, zoals Wes haar al honderden keren had zien doen als een leerling iets niet inzag wat zo klaar als een klontje was. ‘Kom nou, Wes. Hoeveel thema’s hebben we in de loop der jaren samen doorgewerkt? Conflict, voornemens, groei, zelfinzicht, overmoed, onderwerping, *Ilias*, *Romeo en Julia*, *De stille Amerikaan*. Je kent me langer dan vandaag. Jij weet wel beter.’

‘Ik dacht... een breuk met de conventie...’

‘Nee, je was arrogant, listig en lui. Je dacht mij wel even in te pakken met je beeldenstorm en geestigheden, alsof ik niet in de gaten heb dat je amper je bed uit bent gekomen om dit te schrijven. Schrijf een nieuw werkstuk. Niet omdat *Het militaire handboek van de M16* een ongepast onderwerp is voor een gevorderdenklas in Europese literatuur, al is het dat ook, maar omdat je dacht weg te kunnen komen met iets wat voor jou minderwaardig is.’

‘Oké.’

‘Doe je best, Wes. Doe je bést! Je bent te jong en te slim om de kantjes eraf te lopen. Als je op deze leeftijd al op je lauweren gaat rusten, kom je er misschien nooit meer van af.’

‘Goed, mevrouw. Ik begrijp het. Echt. Wanneer moet u dit hebben?’